

ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΠΤΗΝΩΝ

Δρ. Γεώργιος Κ. Συμεών

Γεωπόνος Ζ.Π.

Ερευνητής ΕΛΓΟ-ΔΗΜΗΤΡΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η πτηνοτροφία είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κλάδους της ζωικής παραγωγής σε παγκόσμιο επίπεδο και είναι συνδεδεμένη άρρηκτα με την εκτροφή του κοτόπουλου (*Gallus gallus*).
- Πράγματι, το κοτόπουλο αποτελεί το πολυπληθέστερο είδος πτηνού το οποίο εκτρέφεται στην υδρόγειο για την παραγωγή κρέατος, αλλά όχι το μοναδικό.

ΑΛΛΑ ΕΙΔΗ ΠΤΗΝΩΝ

- Άλλα είδη που εκτρέφονται είναι:
 - ▣ η γαλοπούλα (*Meleagris gallopavo*),
 - ▣ η πάπια (*Anas domesticus*),
 - ▣ η χήνα (*Anser domesticus*),
 - ▣ ο φασιανός (*Phasianus colchicus*),
 - ▣ η φραγκόκοτα (*Numida meleagris*) και
 - ▣ το ορτύκι (*Coturnix coturnix*).

- Η εκτροφή των υπολοίπων ειδών πτηνών φαίνεται ότι παρουσιάζει μία εντοπισμένη ανάπτυξη, κυρίως λόγω των διαφορετικών κατά τόπους διατροφικών συνηθειών των πληθυσμών.
- Έτσι, στις ανεπτυγμένες ηπείρους Ευρώπη και Αμερική, καταγράφονται σημαντικοί πληθυσμοί γαλοπούλας ενώ στην Ασία, ένα 7% περίπου των εκτρεφόμενων πτηνών αντιστοιχεί σε πάπιες.

	Κοτόπουλο (%)	Πάπια (%)	Χήνα και φραγκόκοτα (%)	Γαλοπούλα (%)	Σύνολο κεφαλών (*1000)
Αφρική	96,1	1,1	1,3	1,4	1.958.062
Ευρώπη	91,6	3,3	0,8	4,3	2.467.794
Ασία	91,1	6,6	2,1	0,1	14.956.636
Ωκεανία	97,8	1,2	0,1	1,0	139.847
Αμερική	94,4	0,4	0,0	5,2	6.141.986

Κυριότερες χώρες παραγωγοί στην Ευρώπη

(τόνοι)	Πάπια		Χήνα και φραγκόκοτα		Γαλοπούλα
Γαλλία	276.022	Πολωνία	18.400	Γερμανία	478.481
Γερμανία	61.354	Ουγγαρία	16.898	Γαλλία	406.778
Ουγγαρία	52.379	Ιταλία	13.400	Ιταλία	298.469
Ην. Βασίλειο	28.300	Γαλλία	5.093	Ην. Βασίλειο	147.800

Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

- Στην Ελλάδα η πτηνοτροφία είναι αποκλειστικά συνδεδεμένη με την εκτροφή του κοτόπουλου, καθώς στη χώρα μας εκτρέφονται συνολικά 37,5 εκατομμύρια κεφαλές πτηνών (εξαιρουμένων των κρεοπαραγωγών ορνιθίων) και το 99,2 % αυτών αφορά ωοπαραγωγικές όρνιθες.
- Σε σχέση με τα υπόλοιπα είδη πτηνών καταγράφονται 257 χιλιάδες γαλοπούλες (ποσοστό 0,7% του συνόλου), 25 χιλιάδες πάπιες και 20 χιλιάδες χήνες.
- Οι εκτροφές της γαλοπούλας εντοπίζονται κυρίως στις περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Ηπείρου και Θεσσαλίας ενώ περίπου το ένα τρίτο των εκτροφών πάπιας και χήνας στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

	Όρνιθες	Χήνες	Πάπιες	Γαλοπούλες
Αν. Μακεδονία & Θράκη	1.075.264	2.316	3.030	5.894
Κεντρική Μακεδονία	7.534.524	181	609	41.268
Δυτική Μακεδονία	231.717	2.163	1.538	590
Ηπείρος	14.070.241	932	615	86.336
Θεσσαλία	1.221.818	3.209	2.863	92.247
Στερεά Ελλάδα	6.024.653	620	477	861
Ιόνια Νησιά	67.849	684	1.365	4.111
Δυτική Ελλάδα	1.087.334	6.728	8.122	7.431
Πελοπόννησος	1.402.470	237	278	4.134
Αττική	3.126.172	30	355	2.370
Βόρειο Αιγαίο	179.995	375	770	2.138
Νότιο Αιγαίο	309.634	728	1.869	2.863
Κρήτη	930.649	2.479	3.216	6.768
Σύνολο χώρας	37.262.320	20.682	25.107	257.011

- Η απουσία σημαντικής παραγωγής άλλων ειδών πτηνών στην Ελλάδα οφείλεται κυρίως στην μειωμένη διείσδυσή τους στις διατροφικές συνήθειες του πληθυσμού.
- Με την εξαίρεση της γαλοπούλας, η οποία προορίζεται κυρίως για την παραγωγή αλλαντικών και καταναλώνεται σημαντικά ως αυτούσιο κρέας τα Χριστούγεννα, τα υπόλοιπα είδη πτηνών καταναλώνονται σε πολύ περιορισμένες ποσότητες και κυρίως σε τοπικό επίπεδο στην Ελληνική επαρχία.
- Επομένως, είναι μάλλον απίθανο ο τομέας αυτός της κτηνοτροφίας να αναπτυχθεί στο μέλλον με μοχλό την ευρεία κατανάλωση των παραγόμενων προϊόντων.

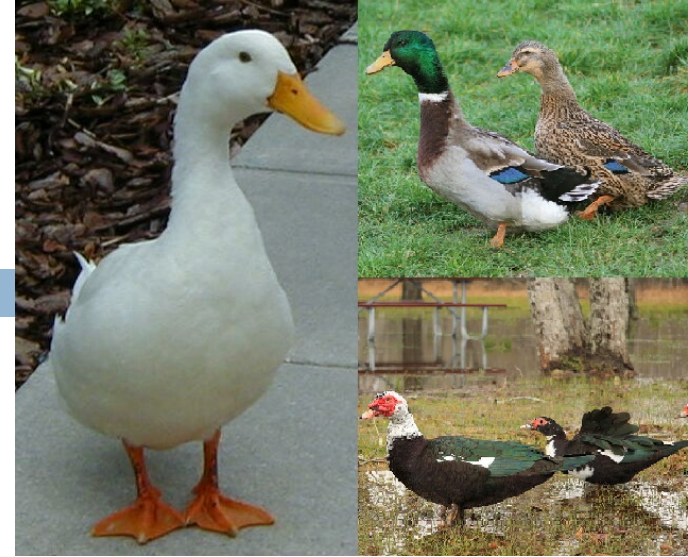
- Είναι γεγονός, όμως, ότι τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται και στη χώρα μας ένα καταναλωτικό κοινό το οποίο επιζητά την πρόσβαση σε ειδικά κτηνοτροφικά προϊόντα (προϊόντα gourmet) είτε ως τμήμα της καθημερινής του διατροφής είτε κατά την επίσκεψή του σε ειδικά εστιατόρια.
- Η τάση αυτή καταγράφεται σε μεγαλύτερο βαθμό στο εξωτερικό και θα μπορούσε να δώσει μία νέα ώθηση στην εκτροφή των άλλων ειδών πτηνών, πολύ περισσότερο εάν πραγματοποιηθεί μία σύνδεση με ειδικές εκτροφές όπως η βιολογική, η ελευθέρας βοσκής κ.α.
- Κατά συνέπεια, η εκτροφή των άλλων ειδών πτηνών θα μπορούσε να αναπτυχθεί με έντονο εξαγωγικό χαρακτήρα, στοχεύοντας κυρίως σε αγορές gourmet προϊόντων και καταναλωτές υψηλού εισοδήματος.

Γαλοπούλα

- Η παραγωγή κρέατος γαλοπούλας στηρίζεται αποκλειστικά στην εκτροφή υβριδίων υψηλής παραγωγικότητας.
- Υπό ιδανικές συνθήκες, με ένα ισορροπημένο σιτηρέσιο, ένα σύγχρονο υβρίδιο λευκής γαλοπούλας μπορεί να φτάσει σε βάρος 6 κιλών στην ηλικία των 10 εβδομάδων, με συντελεστή μετατρεψιμότητας της τροφής περίπου στο 1,6-1,8.

Πάπια

- Στις εκτροφές της πάπιας χρησιμοποιούνται καθαρές φυλές, γεγονός που επιτρέπει στον εκτροφέα να διατηρεί ο ίδιος πατρογονικά σμήνη και να παράγει το δικό του γενετικό υλικό.
- Οι κυριότερες φυλές πάπιας που εκτρέφονται είναι η πρασινοκέφαλη (Rouen), η πάπια Πεκίνου και η πάπια Βαυαρίας, με τα χαρακτηριστικά λείρια.

- Από τις τρεις αυτές φυλές η πρασινοκέφαλη προτιμάται λιγότερο καθώς αργεί να αναπτυχθεί και έχει σκουρόχρωμο κρέας.
- Η πάπια Πεκίνου είναι η πλέον εκτρεφόμενη φυλή πάπιας ενώ η πάπια Βαυαρίας αποκτά το μεγαλύτερο σωματικό βάρος από τις άλλες δύο.

- Η εκτροφή των νεοσσών διαρκεί συνολικά 8 εβδομάδες, με το τελικό σωματικό βάρος να ανέρχεται σε περίπου 2,5-2,8 κιλά.
- Για τις πάπιες Βαυαρίας το χρονικό διάστημα είναι λίγο μεγαλύτερο (11-14 εβδομάδες) όπως και το εμπορεύσιμο σωματικό βάρος (2,5-3,5 κιλά).
- Ο συντελεστής εκμετάλλευσης της τροφής κυμαίνεται μεταξύ 2,5-3 ανάλογα με το χρόνο εκτροφής και τη διατροφή που εφαρμόζεται.

Χήνα

- ❑ Οι κυριότερες φυλές χήνας που εκτρέφονται προέρχονται από τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Κίνα.
- ❑ Οι Γαλλικές και Γερμανικές φυλές είναι πιο βαρύσωμες (9 kg τα θηλυκά, 12 kg τα αρσενικά) από τις κινέζικες (5,5 kg τα θηλυκά, 6 kg τα αρσενικά).

- Η συνολική διάρκεια εκτροφής της χήνας ανέρχεται σε 8-9 εβδομάδες για την επίτευξη σωματικού βάρους περί των 4 κιλών ενώ οι βαρύσωμες φυλές αποκτούν σωματικό βάρος της τάξης των 6 κιλών σε ηλικία 12-14 εβδομάδων.
- Οι χήνες έχουν την ικανότητα να καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες βοσκής και το γεγονός αυτό επιτρέπει την εκτροφή τους σε συνθήκες ελευθέρας βοσκής και τη συμπληρωματική χορήγηση συμπυκνωμένων ζωοτροφών.
- Ο συντελεστής εκμετάλλευσης της τροφής ανέρχεται περίπου στο 4 για μία εντατική εκτροφή 12 εβδομάδων ενώ μειώνεται περίπου στο 3,15 για το ίδιο χρονικό διάστημα σε συνθήκες εκτατικής εκτροφής (ελευθέρας βοσκής).
- Σε γενικές γραμμές όμως, το εκτατικό σύστημα εκτροφής απαιτεί περισσότερο χρόνο για την επίτευξη του εμπορεύσιμου βάρους ενώ παράγει σφάγια με μικρότερη μυϊκή κάλυψη.

Ορτύκι

- Τα ορτύκια είναι ανθεκτικά πτηνά, τα οποία μπορούν με μικρό κόστος να διατηρηθούν σε κλωβούς.
- Προσεγγίζουν το ώριμο σωματικό βάρος στην ηλικία των 6 εβδομάδων το οποίο είναι 100-140 g για τα αρσενικά και 120-160 g για τα θηλυκά.
- Η κατανάλωση τροφής των ενήλικων ορτυκιών κυμαίνεται μεταξύ 14-18 g ανά ημέρα.
- Τα θηλυκά ξεκινούν την ωοπαραγωγή σε ηλικία 50 ημερών και γεννούν περίπου 200 αυγά το χρόνο. Ο χρόνος ζωής των ορτυκιών είναι 2-2,5 χρόνια.

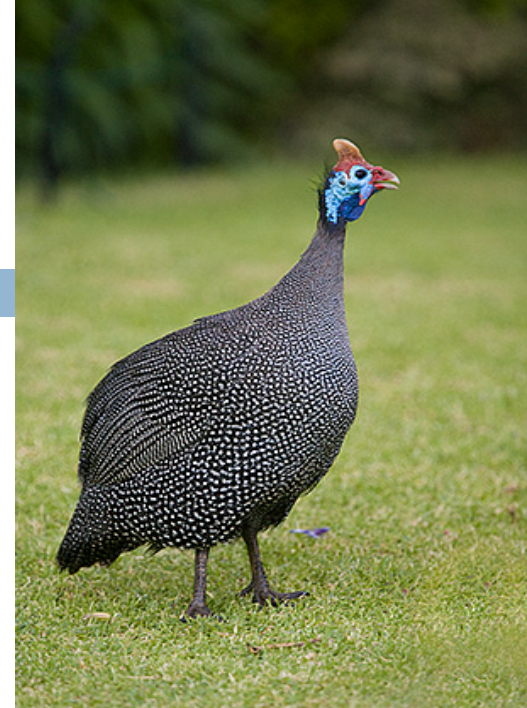
Φασιανός

- Υπάρχουν αρκετές φυλές φασιανού ανά τον κόσμο. Η πιο κατάλληλη φυλή για εκτροφή είναι ο επονομαζόμενος κυνηγετικός φασιανός, ο οποίος αναγνωρίζεται από το χαρακτηριστικό λευκό δακτύλιο στο λαιμό.
- Η εκτροφή του φασιανού διαρκεί 16 περίπου εβδομάδες και το εμπορεύσιμο μέγεθος είναι 1,2 κιλά για τα αρσενικά και 0,9 κιλά για τα θηλυκά.
- Ένας φασιανός από τη γέννηση έως τη σφαγή σε ηλικία 16 εβδομάδων καταναλώνει περίπου 5 κιλά τροφής. Ο συντελεστής εκμετάλλευσης της τροφής ανέρχεται κατά συνέπεια σε 4,5 περίπου για το εμπορεύσιμο βάρος των 1,25 κιλών.

Φραγκόκοτα

- Η φραγκόκοτα κατάγεται από την Αφρική. Η εκτροφή της είναι μικρής έκτασης αλλά αυξάνεται σημαντικά, κυρίως στο εξωτερικό.
- Η φραγκόκοτα είναι ένα ζωηρό, ανθεκτικό πτηνό το οποίο δύσκολα προσβάλλεται από ασθένειες. Το κρέας των νεαρών ατόμων είναι τρυφερό και ομοιάζει πολύ με το κρέας των άγριων πτηνών.
- Η μέση διάρκεια εκτροφής τους είναι 14-16 εβδομάδες, όταν αποκτούν ένα σωματικό βάρος της τάξεως του 1 κιλού.
- Οι φραγκόκοτες είναι εξαιρετικοί θηρευτές. Κατά συνέπεια, οι διατροφικές ανάγκες τους καλύπτονται σε μεγάλο βαθμό από τη βόσκηση και απαιτούν μόνο συμπληρωματική χορήγηση συμπυκνωμένων ζωοτροφών.

ΔΙΑΤΡΟΦΙΚΗ ΑΞΙΑ ΚΡΕΑΤΟΣ ΕΚΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ ΠΤΗΝΩΝ

	Κοτόπουλο	Γαλοπούλα	Χήνα	Πάπια	Φασιανός	Ορτύκι	Φραγκόκοτα
Υγρασία (g)	76	74	68	74	72	72	74
Πρωτεΐνη (g)	21	17	23	18	24	23	21
Λίπος (g)	3	2	7	6	3	3	2
Ασβέστιο (mg)	5,0	8,0	13,0	11,0	3,0	10,0	11,0
Σίδηρος (mg)	0,4	1,4	2,6	2,4	0,8	2,3	0,8
Μαγνήσιο (mg)	26,0	21,0	24,0	19,0	21,0	28,0	24,0
Φώσφορος (mg)	210	162	312	203	200	228	169
Βιταμίνη B6 (mg)	0,7	0,1	0,6	0,3	0,7	0,5	0,5
Βιταμίνη B12 (μg)	0,2	0,1	0,5	0,4	0,8	0,5	0,4
Βιταμίνη A (IU)	30	33	40	79	44	37	41
SFA (%)	32,8	29,2	50,4	50,3	40,9	35,1	33,5
MUFA (%)	44,1	43,4	33,4	33,4	38,7	33,9	35,6
PUFA (%)	23,1	27,4	16,2	16,3	20,4	31,0	30,9
Χοληστερόλη (mg)	64	43	84	77	58	58	63

Συμπεράσματα

- Είναι γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία κάμψη στην κερδοφορία των περισσότερων συμβατικών κτηνοτροφικών δραστηριοτήτων κυρίως λόγω της συμπίεσης των διεθνών τιμών πώλησης και της αύξησης των τιμών των ζωοτροφών.
- Αντίθετα, η παγκοσμιοποίηση των αγορών δημιουργεί καινούριες ευκαιρίες για ειδικά κτηνοτροφικά προϊόντα, όταν αυτά συνοδεύονται από τις απαραίτητες πιστοποιήσεις ποιότητας.
- Το γενικότερο αυτό πλαίσιο θα μπορούσε να ευνοήσει την εκτροφή των υπόλοιπων ειδών πτηνών, δημιουργώντας ένα κλάδο με έντονη εξωστρέφεια, προς όφελος του παραγωγού, αλλά και της εθνικής οικονομίας γενικότερα.